

Latweeschu Awises.

52. gaddagahjums.

No. 45.

Dreschdeenâ, 7. (19.) November.

1873.

Redakteera adresse: Pastor Sakranowicz Luitingen, pr. Frauenburg, Kurland.
Ekspeidizija Besthorn k. (Neyher) grammatu bohde Jelgawâ.

Latweeschu awises lohpa ar peelikkumu „basnizas un skohlas sinas“ us jaunu 1874. gaddu maksahs kâ lihds schim: **Jelgawâ** fanemmoht 1 rubl. f. un **par pasti peefuhtoh** 1 rubl. 50 kap. f.

Lai ekspeidizija warr pee laika wiffas apstelleschanas grammatas fawest un adresses list isdrulluht, (preeksch 1 un wairahlt tuhftoscheem tee preekschdarbi nau wis mast) kâ kahrtiga apgahdaschana no pat virma nummura noteet, wiffus awischu nehmejus mihi luhdsam, lai zil ahtri waredami jau usdohdabs. Zeen mahzitaji un skohlmeisteri, skrihwere lungi un pagasta wezakee tohp luhati, apstelleschanas, kâ lihds schim, mihi apgahdast. Kas 24 eksemplarus apstelle, dabuhn 1 wirsâ.

Apstelleschanas peenems: **Jelgawâ awischu nammâ** Besthorn a k. (Neyhera) leelâ grammatu bohde pee tirgus platscha; **Rihgâ** Daniel Minus k. kantori, teatera un wehwer eelas stuhri; pee Dr. Buchholz k. leelâ Aleksander eelâ Nr. 18 un M. Busch k. grammatu bohde.

Mahditajs: Wisjaunafahs sinas. Daschadas sinas. Par affu rak-schamu. Sihda tahru audsinaschana kreewu semmê. Skrifawiba ylnâ gohdâ. Salanneku skohla. Sweifs! jaanam dseljekkam. Behrneem. Itbilba. Labbiba un preekschu tirgus. Sluddinaschanas.

Wisjaunafahs sinas. *)

Berline. Keisars Wilhelm til tablu atkal atweffelojees, kâ ministerus jau laischoht preekschâ.

Bersalka. Mat-Mahons un wiina walidiba pagehr, laj tautas weeneeku fapulze wiina presidenta warru pawairo un to presidenta amatu bes nekahdas pretti runnaschanas un eemeesleem tam pagarrina us til ilgu laiku, kâ peepressijis. Tautas fapulze eezehluhi kommissiju no 15 runnastungeem, kurreem scho leetu hubs nent apspreechanâ. Schee nu effoht fawâ starpâ norunnajuschu Mat-Mahonam to presidenta amatu til wehl us 5 gaddeem atstahht, bet gruntigi scho leetu til Janwar 1874. nostiprinahht. 7 no scheem runnastungeem griiboht, laj Mat-Mahonam presidenta amatu wehl us 10 gaddeem nostiprina.

Jelgawâ. Behterburgas-, Maslawas-, Rihgas- un wiffas leelafahs awises, aprakstidamas to breefmigu baddu un tru h k u m u, kas nabaga laudihm Samaras un apfahrtrejas gubernijas Deemawischehl jazeesch, luhdsahs laj scheem nab. badduzeetejeem palihdsibas rohkas sneeds. Wiffas awischu redakzijas dahwanas preeksch baddu zeetejeem nemm pretti un par tahm awises kriteere. Jelgawâ dahwanas preeksch Samaras baddu zeetejeem nemm pretti mahzitajs R. Schulz. R. S—z.

Rihgâ, kur koleeris jau taifjahs pawiffam isdissi, isg. nedelâ us Hagen kalna irr atkal peepeschi daschas apsirgshanas gaddijuschahs, kas nahwigi beidsahs. Salka, kâ zaur kahdu nestaidru affu tur ta stimmiba iszehlupees.

Allojas draudsei, Walmeeras aprinkt 17. Oktobers bij jauka swehtku deenina, jo tannâ bij 25 gaddi aistezejeschi, kamehr wiinas mihsch gans un mahzitajs L. F. Meyer fawâ mahzitaja amata pee schihs draudses eesahjis. Swehtischana notikka wiffuwirms jauki puschkotâ basniza un tad mahzitaja muischâ, kur amata brahli un draudses

lohzeeki un zeemiri bij sanahkuschu dallibu nent pee ta preefa. Basnizas preekschneefa funks un diwi iswehleti no latweeschu draudses puffes ihpafahs runnâs pasneedsa fawas patreizibas par fawa miha ganna ustizzigu darbu pee schihs draudses un tapat arri schai deenai par peemixnu jaukas mihsstibas dahwanas par pagohdinaschamu tam gohdajamam un leezibu, zil frunigi schai draudse ta mihsstibas saite stary draudsi un wiinas gamu un mahzitaju.

Kursemmes gub. awises isfluddina tahs, apstiprinatas talfes, weh kurrahm Saldus un Kandawas meests muits jamaksa nedelas tirgus deenâs: par pahrdohdamu gohws lohpu 5 kap., par skhu 1. 2 kap., par 1 sirga wesummu 2 f., par walkejahm prezzehm, kas eentemmi ruhmi lihds 2 □arschiu 2 kap. u. t. pr. S.

Daschadas sinas.

No eekschsemmehm.

No Buklaischeem Kursemmê. Dauds pagastu wahrdi un aprakstischanas jau irr schinni lappâ minnetas, bet muhsu pagasts wehl irr lohti mas zaur laika raksteem pasihstams dewees. Tapehzh sche ihsumâ druzzin no ta gribbu runnahht. Schi muischu un pagasts peederer dsintlungam firstam v. Lieven un tee 84 pagasta fainneeki apfahsch schi schehliga leelkunga waldischanas juhtahs fewi deesgan laimigus. Semme maksa tē zaur zaurim 2 rubl. fudr. par puhraweetu, un kur labbas gruntes un ganibas irr, tee fainneeki irr brangi pahrtiffuschu. — Muhsu skohlas nams, no keegeleem taifhts, atrohnahs pafchâ leelzella mallâ, diwi werstes no muischas atstattu un newarram ne par ko fuhdsetees, jo derrigas apgahdashanas mums jau arri wis netruhst. Muhsu skohlâ teel mahzihts: latweeschu, kreewu un wahzu wallodas, tizzibas leetas, rehlinaschana, wafauls- un dabbas stahsti, siska un semmes aprakstischana. Isgahjuschâ seemâ 18^{72/73}. g. bija pawiffam 150 skohlneeku (50 meitenes un 100 sehni). Schowassar irr lihds 100 skohlneeku, tâ kâ mums 2 skohlotajeem darba papilnam. Muhsu pagasta waldischana ruhpiigi fawu darbu strahda.

*) Latw. aw. Nr. 44 wisj. sinas sezeris pahstlattidamees 2 teisas irr drukkajis „bumeisters“, kur wafajseja stahweht „burmeister“.

Zekki teel labbaki par wissu Dohbeles aprinki avlohyti, ffohlaß nams kà ween wajadsihgs peekohpts un wissas zittas darrifchanas kà nahlahs iswestas. Laukòs Deews muhfu sehjunus sehogadd kà irr swehtijis, kà tiklai retti kahds fainneeks fawu labbibu irr noluhlis. —erg.

Salvus basnizà tai 21. Oktoberti swehtijahm diw-fahrtigu preeka deeninu. Tizzibas atjaunofchanas swehtikus un fchi gadda jauneku eeswehtifchanas deenu. Geswehtiti tappa 74 puifchi un tilpat dauds meitu, kohpà 148. Rahmu un patihlamu laizinu Deews bij nowehlejis. Basniza bij jauki pufchfota ar salteem wijumeem un swezzehm. Agri jau redseja laudis pa wisseem zelteem, kohfchi gehrbtus, us Deewa nammu steidsamees. Un bija arri til dauds fanahfufchi, kà daudseem ruhmes pretruhka basnizà, kaut gan ta nau masa. Deew'galdneeku ween tai deenà bij pahri par 600. Deewa kalposchana eefahlahs pehz pulksten 9. ar tshetrbalfigu dseedafchanu no jaunekteem un 718. dseefmu n. d. gr. no wiffas draudses dseedatu. Tad draudses z. mahzitajs Kupfer firnigà runnà pahr Jahr. ew. 15, 5. jauneklus mahzija un pafsubbinaja pee Jesus Kristus ta ihstena wihna kohka turretees, kà salli sarrini, kas jau fw. Kristibà eefsch winna eedehstiti. Kad jaunekki bij tizzibu apleezinajufchi un eeswehtiti, tad wehl mahzitajs wissu draudsi no firds mihli luhdsa, lai ta weenumehr pee ta ihstena wihna kohka pastahwiga paleel, jo atrohnahs schinnis laikòs arri dauds fakaltufchi sarri, kurri attrisdami arri tohs jaunus sarrinus lihds atplehfsch. — Pastarpahm jaunekki us balfim dseedaja. Pehz nodseedatas Mahrtina Luttera uswarrefchanas dseefmas „Deews Kungs irr muhfu stipra pils“ fahlahs spreddikis pahr Luhf. ew. 17, 20—23., kurrà mahzitajs runnaja par Kristus draudses eenaidneekem no eefahkuma lihds muhfu deenahm. Fstrahdija, kà Deews fr. basnizà wiffas leetas pa fahrtahm wadda un walda. Salihdsinaja fr. basnizu ar flimneeku nammu. Slimneeku nams zelts, lai flimmi nahf pee wesselibas un dsihwibas, tà fr. basnizà garrigi. Slimneeku nammu walda prahthigs ahste, lai kates nedarra pehz fawa prahtha; tà Kristus fawu draudsi walda zaur to grehku peedohfchanas jeb falihdsinafchanas amatu. Slimneeku nammà irr sahles, kas dseedina; tà fr. draudse Deewa wahrds un fw. sakramenti. Slimneeku nammà nesweesch laukà, bet kohpj arri tohs wissu wahjakohs flimneekus; tà fr. draudse ne kad nekufst un nemittejahs zerribà darbotees ar teem grehzneekem. Ta schelstirdiga Samaritera firds tai nelauj tiklai isgrubst un eet garram tam starp flepkaweem krittufcham. Slimneeku nammà wiffi flimneeki nemelle glahbfchanu, bet zitti skraida pee puhfchlota jeem un wahrdofajeem; tà fr. draudse zitti ugreeschahs no wesseligahm mahzibahm un skraida pee wiltigeem praweescheem, kas fauz: redsi schè, redsi tur! — Bija gan swarrihgs un lohiti wehrà leekams spreddikis schinnis muhfu fijaschanas laikòs par ihstu mahzibu. Lai schelshigs Deews dohd, kà kates no klauftajeem zaur to buhtu meeru atraddis fawai dwehfelei!

A. K—k.

Kursemmes zeen. gubernatora kungs, kas jau sawà ne-ilgà waldifchanas laika zaur dauds teizamahm jaunahm eeriktehm irr gaischi parahdijis, zil lohiti winnam firdi ruhj tahs winna augstai fianai padohsas semmes un winnas lauschu lablahfchanahs, irr, kà jau to peeminnejahm, weenu leetu nodohmà nehmis, kas spehtu gan wiffas Kursemmes fainneezibas dsihwi pa labbu fohli us preekschu pawest un fainneekem, maseem un leeleem, us leelu pee-augfchanu turrigà buhfschanà palihdseht zaur to, kà pa wissu gubernu lohpu turrefchanu pazest us angstaku stahwolli. Semkohpibas pamats irr un paleel lohpu turrefchana; til us stipra pamatta spehj swarrigaka ehka zeltees. Kà ar lohpu audsefchanu turrefchanu un ar wissu tur atlehfdamu labbumu zaur zaurim wehl lohiti wahji eet, kas warrehs to noleegt? Wehl pa leelai dallai stahw tais eerastàs tehwu tehwa pehdàs un mas wihfcho, un kur arri gribb, mos wehl sinn, kà wiffas tahs gudribas un eewehrofchanas, kas arri schinni leetà zittur jau gan un fen lohj stipri leetà liktas, arri sawà dsihwè eewest. Zaur raksteem un pamahzifchanahm ween scho leetu newarr deefgan sekmeht; tur wajaga laudihm ar paschu azzihm dabuht kà bildè redseht, ko wissu no lohpeem warr panahkt, wajaga warreht eemahzitees kas wifs irr ja-eewehro un zil tablu to kates tuhda fawà dsihwè lai isleeta, lai suhd tahs tuffchas isrunnas, kà til leelgruntneeki spehj tahdas jaunadas eewefchanas isdarriht. Lai aiseet us Binu dsihwi paskattitees, ko tur, kur gaisf dauds aulstahks, semme trihs reis til ne-augliga kà pee mums, ko tur til ween ar kreetnu lohpu turrefchanu taggad panahkt. Preeksch ne zil gaddeem bij arri tur tapat wahji, un taggad — us Wehterburgu ween eet sweests par 2 milioneem rubl. un dohd wiffai semmei sakkofchanu. Un mehs to nespehtum? Pee mums turra lohpus un daudseem nau ko no teem pa-ehst; pa wissu Kursemmi irr kahdi 140 tuhft. gohms lohpi, bet zil tee wiffi eenes pelnas un warretu tatschu negrubti 3 lihds 4 milioni rubl. no tam atlehkt, kad til gribbam usnemt, to leetu zekka eewest.

Zeen. gubernatora kungs irr nodohmajis gahdaht, kà wiffumas katra wirspilskunga aprinki tohp eerikteta weena lohpu muifchina jeb lohpu turrefchanas ffohla, kur mahzihts mohderneeks wiffam tam apgabbalam par preekschihmi lohpu dsihwi kohps. Tur warrehs eemahzitees, kà lohpus audsinahht un kohpt, kà peenu, sweestu un feerus wiesdahrgaki isleetaht; kas tur buhs fawu pusgaddu (gan seemà) eefsch wiffa ta eefkattijufchahs, tahs warrehs eet un pa mahjahm atkal isplattihht, kur weens gribbehs arri few tohs jaunus pelnas amotus atwehrt. Tur taps no labbakahm waislahm buki turreti un telli schkirti, lai wiffi labbakà waislà eeteel. Aprinkòs eetaifihf komitejas, kur pagasteem buhs fawi balsi, tur pahrspreedihf tahs wajadsihas un kohpu turrotees apghdahs us to lehtako fawus eepirkumus un pahrdohs us to dahrgako fawas prezjes.

Lai nu tas warretu notift, tad sinname yirmam laikam buhs fawas isdohfchanas, kas ar laiku bagatigi atnahs. Zr rehkinahs, kà katas tahdas lohpu muifchas ffohla eerikte (gruntsgabball waj nu us nohmu waj par

dsimtu, waislas lohpi, maschines, trauki u. z.) maf-fahs pee 2 tuhst. rbl. un tahs fsholas usturs pirmaja laikä pee 1000 rbl. par gaddu. Bet kà nu pee schihm summahm lai nahf? Zeen. gubernatora lungs luhds tapehz wissus Kursemmes pagastus pee tam palihgä un schinnis deenäs zaur ihpafchu rakstu wissahm pag. waldibahm preekschä leel, lai katrs nowads preeksch tam gribbetu atwehleht pirmä gaddä preeksch tahdu fsholu eeriktes til dauds, ka isnahktu us 2 rbl. no katrahm mahjahm, un preeksch fsholas usturra us pirmem gaddem pa 1 rbl. no mahjahm. Scho naudu warretu nemt is tahm gullofchahm nowadda naudahm jeb fur pahrahls magasinas kapitalis un turpmahf is nowaddu kapitala intressehm. Til tur, fur tahdu mantibu nebuhtu, buhtu tee 2 rubl. un 1 rubl. pascheem jadohd, ja negribb no tahs dallibas palikt isflehgiti. Par teem spreedumeem lihds 1. Dezember zeen. gubernatora lungam irr jadohd atbilda. Bil tablu buhs eespeh-jams arri frohna peepalihdsibu pee tam dabuht, warbuht kahdas frohna muischeles, kad ne wairahf, tad pretenti preeksch tahdahm fsholahm isdabuht, (kà sennahf tahdas semkohpibas mustersfsholas tappa cerahditas) tas sinnams taps wifs wehrä listis.

Weidsoht tad nu scho leetu, kas schinnis deenäs wif-fös nowaddös nahfs spreeshanä, passuodami luhdsam spreedejus neswehrt ween to nastinu, kas katru labbu eerikti sahloht japazeesh, bet arri apfwehrt, ka wissai semmei zaur to warr nahkt simtkahrtigi augli un ka pee tahdas leetas buhs Kursemmei gohds, kad Kursemmes nowaddi irr gattawi zil ween spehdami peepalihdsieht, ka wirnu zeen. gubernatora ruhpihgs nodohms warr tapt is-pildihts.

Kuldigas aprinki, brihwzeemä Weesalgös notikka schahda nelaine: Tai 20. Okt. pulsten 4. p. pus-deenas, kahdä ehrbergi, Kahrlis Müller, bija darbojes diwstohbrigu lahdetu pistoli pahrlahdedams, fur tad newisloht schahweens sprahdsis un minnetam zilwekam teescham mutté, tà ka pee semmes krittis un kamehr palihgi peefrehjuschi, jau bijis bes dshiwibas. Wianu apraud wezza mahte un jauna seewina ar diwi maseem behrnimeem. Al lautini, esseet prahrtigi tahdus rih-lus rohkä nemdami.

A. T.

Schlehdēs leelskungs, generalis von Sase, is kurra karrä dshiwes Latw. awises wehl schogadd daschas sinas mihli pasneedsa, taggad sawas wezzuma deenas sawä lohti jaukà Schlehdēs muischä waddidams irr muhs zeeminus, Lutrinu draudses lohzeklus, lohti eepreezinajis, muhsu jaunaplohytai basnizai jaunu kohpshanu peegahdadams zaur to, ka nehma wissu basnizplazzi ar gangeem istaisiht, ar wiswiffadeem kohkeem un kohzineem un seedu krahmeem apstahdiht un ar benkeem isglihtoht, tà ka katram azis usmettoht schi weetina kà dahrga spihd pretti. Schlehdēs muischä nepeekriht pee Lutrinu basniz-as laut gan irr paschä tuwumä; tapehz tad ar jo leelaku pateizibu sinam fanemt to mihlestibas darbu, ko muhsu mihlsch zeeminu leelskungs muhsu mihlai basnizai darrijis. Wehham wianam no firds dauds, dauds jauku mihlu deenianu! Daschi Lutrinu draudses lohzekli.

Rihgas aw. raksta, ka ar schi gadda fuggoschanu effoht ittin laimigi gahjis. Lihds 25. Oktober bijuschä atnahkuschi 2956 fuggi (pehrn til 2126), un tomeht wehl truhkstohht fuggu, ka warretu atkal west prohjam: wissas tahs prezses, kas til gaida, ka warr zellä dohtees. Arri Kronstattes, Rehweles, Leepajas un Pehrnamas ohstös fuggu skaitis stipri pahrspehjoht pehrno gaddu.

Behterburga. Tai augstā offizeeru fsholä, ko sanz par „Nikolai-akademiju“ beidsamajā laikā atradduschä, ka dauds no teem wirsneekem neproht wahzu wallodu. To par leclu truhkumu eestattidama ta konserenze irr nospreedusi, ka katram offizeeram, kas us preekschu gribbehs tur pilnigu eskamu usrahdiht, buhs arri ja-usrahda wahzu wallodas prafchana.

— 1874. gaddä karrā ministerija buhschoht 4113 saldatus atlaist is frontes us bissetehm un 108,036 tahdu bissetneeku, kas bij us ihfu laiku atlaisti, atlaidschoht us nenoteiktu laiku mahjās.

Behterburgä 21. Oktober ar leclu gohdibu un Keisara pagohdinashanahm ta augstā kalnu raktwu fshola, kas tai deenā 1773. gaddä no nel. keisarenes Kattrines II. zelta, noswehtija sawu 100 gaddu zellu.

— Irr negudrohts, ka us preekschu walsti ta pahrwaldiba par lasaretehm nestahwehs wais weena wirsdaktera sinā, bet taps isdarrita zaur 3 daktereem, no kurreem weenam waijaga buht kirurgam, t. i. tahdam dakteram, kas ihpafchi gar lohzektu nonemshanahm un greekschanahm darbojās.

Preeksch **Behterburgas** aprinka un gwardijas irr pawehlehts, ka wissus saldatus buhs brihwstundās mahziht rakstihht un lassihht.

Samaras gubernä gribb us frohna semmehm meschu audsinashanas darbus list darriht, lai laudihm petna un maise badda laikā rohdahs; gubernatoram irr 50,000 rubl. dohti, lai pirmajahm waijadsibahm lihdietu.

Arri **Mafkawas** gubernä weetahm semneeki paschi no fewis nospreeduschä brandwihna schenkeschanu sawä widdü nezeest, jo reds, ka leels pohsts zaur to zellahs.

— Tas Kirgisu pawaddons Utens, kas Rihwas karrä tappa peedohts Kreewu matroscheem klahht, lai winneem tohs Amu uppes zellus skaidri israhda, un kas to ustizzibu til blehdigi iswalkaja, ka ar saweem draugeem apfahwa tohs 11 Kreewu saldatus, taggad irr kahdä kaktä sakerts un Kreeweem isdohts, lai schee nu tahdu blehdi paschi fohda.

No **Rihwas** atnahkusi ta sinna, ka tee apgabbalu wezzakee, kurrus Kaufmanna generalis bij paturresis par galwineekem un drohshibu, ka nemeerigeo Tomudi lai ismakfa to winneem nospreestu karrā mafsu, taggad esfoht isbehguschä, trihs no winneem pee paktal dshishchanahs effoht nolanti. Zaur to nu Tomudu Turkmeni esfoht atkal sakustinati un eesahloht nekahrtibas darbus; Kungrada pilsehtu un wissus apfahrtenes Kirgibus jau effoht islanpijuschi. Tur nu buhs atkal ta leeta zeeti janemm rohkä.

Ta nelaine us **Ladogas** esera, fur tee diwi damsfuggi „Zar“ un „Zariza“ fashrehjās kohpā un wee-

nam bij janogrimst, irr jau teefu ismekleschanà nemta un effoht atrasts, ka „Zarizaa“ kaptainis irr pee nelaimes wainihgs. Bagrimmufchais luggis „Zar“ gulleja 13 affu dšikà weetà appafsch uhdens; ar kastehm un maschi-nehm, uhdenslibdejeem un 7 damfluggu palihdšibu irr zehlfchi augfchà un ſweijojuſchi kophà tohs lihkus; pawiffam atradda 85 lihkus, tà ka til 2 wehl truhft. Kas wehl dauds mas pawihstami, tee tappa flappeti us Behterburgu, fur lihku nammà stahwehs isfitti, kamehr peeder-rigee raddifees; no lihkeem irr arri fotografijas bildes nonemtas.

No ahrsemehm.

Wahzu keisaram fa-auffteschanahs deht jaturrahš pee istabam; tà tad newarreja kà gribbeja, fawu wezzu draugu, nelaika Salkſchu kehninu, us pehdeju duffu pawaddiht un bij krohna prinziš wiina weetà us behrehm nobrauzis.

Wahzu keisars irr wehl tahds faflimmis.

Wihnes iſtstahde irr 2. November flehgtà.

Franzija nu jau wiſs bij tà noriktheſts, ka til warr Schambor graſu zelt par kehninu. Kehninneeku partija ar waldischanas peepalihdšibu bij jau wiſſus kaweklus pee mallas ſtuhmuſi; laudihm bij iſfluddinahts, ka Schambor graſs ne mas nau tahds kà dohma, wiſch gribb it mihti fargabt tautas reſtes, wiſch paturehs ſenatu, wiſch zeenaſ wiſſus tohs jaunako laiku lilkumuſ, kas us Frantschu ſwabbadibu ſihmejahs; jau dau-dſinaja, ka wiſch brauz us Franzias puſſi, arri gohda ratti jau bij apſtelleſti. Tè naſti atſkreen kureers un atneſs grahmatu, ko buhs awiſes tubdal iſfluddinaht, fur Schambor graſs rakſta un brihnahs, ka us wiina wahrdu wiſſadas apfohliſchanas tohpohſ dohtas. Wiſch ne muhſham ne-attahpſchotees no ſawas kehnina war-ras; wiſch til tad nahſchoht, kad wiſſa tautas ſawulze, wiſs ſenats, wiſſi jaunu laiku lilkumi iſdſeſt preekſch wiina azzihm un no jauna gaida, waj kehnina ſchehla-ſtiba tohs peenemm waj ne. Apfohliht ne ko ne-apfohla, dauds ja to, ka nahſ ar bahrgu waldischanu. Ko nu? Nu wiſſa kehninneeku zerriba us reiſi bij uhdeni; jo tahdu neweens negribb. Nu irr atkal republikaneefchi wirerohkà; bet tomehr neweeni ihſti neſinna ko darriht; taggad mettahs wiſſi us to, ka warr taggadejo preſidentu us wairahſ gaddeem eezeht, lai tad paſtarpam warr no-redſeht, kà us preekſchu lai eet.

Barisè weenà leelà trakteeri ſchinnis deenàs bijis ſawahds maltites galds redſams. Ap galdu bijuſchi 13 krehſlu un til pat dauds ſchlihwju nolikſti un til weens pats lungs ſehdejis pee galda. Ta leeta bijuſi ta: Preekſch 20 gaddeem ſehdejuſchi tai paſchà gaſtuhſi 13 draugi pee galda un apnehmufchees iſ gaddus tai deenà tur pat fanokt; kad weens mirtu, lai wiinaam tomehr draugu widdù ta meetina netruhktu. Weenu gaddu weh-lahſ jau til 11 ſehdeja pee galda, 2 krehſli palikka tuſ-fchi, ohtra gaddà bij til 10, un tà ſudda weens pehz ohtra, tà ka nu ſchogadd til wehl weens pats no wiſſeem 13 dſihws. Arri tas effoht 84 gaddu wezs un paliks

arri wiina krehſls drihſ tuſſch; fur tad galds warrehs no jauna klahkees preekſch zitta draugu pulzina.

Frantschu tautas ſapulze 5. November atkal kophà fanahluſi. Preſidents to ar manifeſtu atwehriſ. To paſchu deenu ſapulzei lilla preekſchà, lai noſpreekſch preſi-denta waldisbas laiku us 10 gaddeem; us tahdam doh-mahm gan ſaweenofees wiſſas partijas; kehninneeki dohmadami, kas ſinn waj tai laika wezziga zeeta Scham-bor graſa weetà nepeedſihwo zittu, Napoleonifſti gaida us maſa printscha pee-augſchanu un republikaneefchi eeſkatta ſchohs 10 gaddus par ſaweem.

No **Italijas** wezzais Garibaldiſ irr atkal ſihmi de-mis, ka wiſch wehl irr dſihws. Awisès laſſama grah-mata, ko wiſch ſuhta kahdam draugam Englantè un tam rakſta, ka tas nebunt ne-effoht taiſniba, ko zitti no wiina iſdaudſinajuſchi, ka wiſch effoht no ſawas Ra-preras fallas aiſgahjis kas ſinn fur; wiſch ſehſchoht wehl tur pat wiſſa meerà un til gaidoht to laiku, fur Franzija un Spanija republikas waldisba buhſchoht no-gruntejuſees, papreezajotees arri par to, ka Englante wehrgu andelei us Afrikaſ Zanzibar kraſtmallahm effoht gallu darrijuſi; zehſch wiſſam taggad ne-effoht ne kahds appafsch kahjahm. Kad jelle arri paliktu tahds prahtihgs un nedohmatu wares us to, ſamà wezzumà fur fleijoht par tautu aplaimotaju!

Sweedru ſemmè 24. Oktober pullſten 4. pehz puſd. pee leelas wehtras irr ſemmes fatrihzeſchana mannita; bijuſchi 2 gruhdeeni, katreſ kahdas 2 ſekundes, nammi ſa-drebejuſchi un daschas durwis atſprahguſchas wallà.

Turku ſultans ar wiſſu ſpehku ſohſt par to gahdaht, ka warretu ſawai walſts naudaſbuhſchanai dauds mas us kahjahm uſpalihdſeht. 7 milionus, ko pats bij jau pee mallas nolizzis, irr noſubtiſis us Englanti, lai kahda parahdu dalka tohp nolihdſinata. Tapat irr eezehlis komiſſioni, kas wiſſas eenahſchianas no krohna ſemmes gabbaleem nemm ſkaidros rehſinumòs un rauga uſmekleht un deldeht, fur blehdibas un neſkaidribas bijuſchas. Zaur to walſtskredite drufzin ſahſ zeltees; bet bij arri jau ſtipri dſikli grimmuſi.

Egipte, kà leekahs, ar waldischanas pakluſſu ſinnu, wehrgu andele tohp wehl deesgan ſtipri dſihſta; pa laimi Englante ſtipri ſahſ to leetu eewehroht; ſchaj walſti gan gohds par to nahlahs, ka wiina ar wiſſeem ſpehkeem rauga ſcho breeſmigu buhſchanu deldeht; pa dauds jubrahm brauka luggi ſchurp un turp un kerſta rohka wehrgu luggus. Nupat pee Egiptes kraſteem at-kal tilla daschi luggi ar tahdu grehku prezzi noſkerti; wehrgus palaida wiſſus wallà un luggus us jubras ſa-dedſinaja.

Bar atku rakſchann

laſſiju „Mahjas weefà“ Nr. 41, ka kahds Wahzsem-neeks, lungs Berols, zellojoht apfahrt ar diwi maſahm in ſtrumentehm, ko zitteem nerahdoht un neſalkoht, un norahdoht ar ſcho instrumentu palihdšibu us to ſmal-lako kairu meetu, fur appafsch ſemmes uhdens un zil

dsilki atrohnams. Rakstijaj peemiun, ka arri pee mums Kursemmē tahdi meisteri stary paschas tautas dehleem atrohnas. Jau preeksch 30 gaddeem essoht tahdu wihru Leepajas apgabbalā pasinnis, kas par akkurazzeju apfahrt gahjis un laudihm uhdens ahderes usrahdijs.

Scho rakstu few par labbu isleetadams, pagohdinajohs zaur scho zeen. rakstijajam un wisseem tautas brahleem par to tur peeminnetā Leepajas apgabbalā mahjodama akkurazzeja meesigu deblu preekschā stelletees, kas to paschu amatu un sinnašchanu kohpyu. Es peederru pee Rudsahrschu pagasta un eemahjoju taggad Emboties kirspēhlē, Weldas pagastā (netahd no Skrundas pasta stanzijs) — un apnemmošs bes ka h d a h m i n s t r u m e n t e h m u s t o s m a l k a k o k a t r a a p p a k s c h s e m m e s t e z z e z e d a m a a w o t a u h d e n s a h d e r i n o t e i k t, z i t d s i k t u u n z i t l e e l s w i r s u n z i t d s i k t u u n z i t s t i p r a s a p p a k s c h a s j e b g r u n t s u h d e n s. T a h l a h t n o t e i k s c h u u s t o p i l n i g a k o : k a h d a s e m m e n o r a h d i t ā w e e t ā, w a j z e e t a i s m a h l s, w a j s m i l k t s w a j a r r i — k a d a s c h ā w e e t ā g a d d a h s — g r u h t i p a h r r o h k a m a i s p l e e n s u n z i t k a t r a s e m m e s k a y r t a d s i k t a. W i s s u t o i s d a r r u, k ā j a u p e e m i n n e j u, b e s k a h d a h m i n s t r u m e n t e h m u n k a t r ā g a d d a l a i k ā, w e e n a l g a w a j s i l i t w a j s a l s t w a j l i h t, t i k k a i t a d w e e n n e, k a d s e m m e a r s n e e g u f e g t a. A r r i i s d a r r u p e e t a m, w i s s a s p e e a k k u r a k s c h a n a s u n p u m p u e e r i k t e s p e e k e i h t i g u s u n w a i j a d s i g u s b u h w e s d a r b u s. K a d a u d s d i k k a s a k k a s r a z z i s u n i s b u h w e j i s u n j a u n a s p u m p a s e e r i k t e j i s, t o w a r r u a r d a u d s u s f l a m e d a m a h m l e e z i b a s s i h m e h m n o k u n g e e m A l i p u t t e s a p r i n k i p e e r a h d i b t.

Ja kam buhtu waijadsiha mannu sinnašchanu isleetahd, tad peeminu, ka es no katra, kas manni pee darba usaižina un es tomehr ar to darbu nesalibgtu, par katra juhdsi, kuru tadahd buhtu brauzis, 50 kap. sudr. kaweklu un aptehreschanas maksas pagehu.

Akkurazzejs J. Gristsohn.

Sihda tahrpu audsinaschana Kreemu semmē

dauds mas wehl Kaukasija un Turkistanā sekl, zittur walski gan drihs pawissam irr pakrittusi. Daschus gaddu desmitus atpakkal sihdu darbs tappa stipri kohpts tais saldatu kolonijas deenwidnus apgabbalās, bet kad schihs kolonijas tur beidsahs, tad arri wissa sihda tahrpu audsinaschana tur beidsahs, semneeki nahza, nozirta un fadedsinaja malkā tohs mauiberkohfus, no kuru lappahm sihda tahrpi pahrtēek. Tapat irr gahjis Aijawas, Tschernigowas gubernās un arri pat Poltawā un Bessarabijā tik lustes un ne wis petnas labhad daschi wehl ar sihda tahrpeem darbojahs. Dauds mas wairahd ta leeta irr usnemta Pohlās eeksch Selzi, netahlu no Warschawas, tur ta sihda skohla irr dauds zitteem jau sihda tahrpu pautinus idallijusi, lai schi buhschana isplattitohs. Orelā un Maslawā jahd taggad stipri mauiberkohfus stahdiht, jo bes tam newarr gribbeht pee sihda kluht. Behterburgas leelai fainnezibas beedribai nupat weens kungs, Zwerfen wahrda, par scho sihda buhschana runnadams litka sawus padohmus preekschā, kā warretu ar

scham dsihwes un petnas sarram augschanu paweizinaht: Wissupirms salassih ar waldibu peepalihdsibu no wissahm puffedim sinnas par mauiberkohleem, zik labbi isdewufchees un zik dahrgi pahrdohdas tahs sihda kokonu spohlites; tad buhtu jagahda, ka pee basnizahm un skohlas nammeem tohp mauiberkohki stahditi, ka krohnis pawehl, kur ween mauiberkohku lappas atrohdamas, tahs isdoht waj nu par welki waj par lehtu tirgu skohlmeistereem, kas ar scho leetu jahd darbotees; palihdsibu sneegt, kur kahds jau puhlejahs sihda tahrpu audsinaschana eegrunteht, derrigas grahmatinas par scho leetu laudis islaist. Zwerfen kunga padohmi tikka par kohti labbeem atsihti un dohmenu ministerijai deht tahlahd eewehroschanas preekschā likti. Zwerfen kungs par sawu darboschanohs tikka no beedribas pagohdinahts ar winaas selta medalli.

Waj nu kur arri Widsemme un Kursemmē kas ar sihda tahrpeem taggad darbojahs, labpraht par to ko dsirdetum un par mihlahm sinahm pateiktumees. Kahdus 10 gadus atpakkal pee nelaika Schulza mahzitaja Zelgawā sihda tahrpinus winaa istabā redsejahm, kurrus winsch ruhpiגי kohpa, bet arri winsch suhdsejahs, ka truhkums pee mauiberkohleem zekloht leelus kaweklus schai leeta.

Kad apdohma, kahdas leelas naudas summas ik gadus aiseet us zittahm semmehm par sihda drahnahm, tad gan warr wehletees, ka arri muhsu paschu semmēs tahda petna warretu palikt.

Par sihda tahrpeem gribbam wehl arri to wehl tē peelikt klahd. Schis taurenits irr tas derrigakais no wisseem, winaa ihstahs mahjas irr Aihnā un Judijā, bet jau preeksch 1300 gaddeem winsch arri us Giropu irr atnehts; winsch irr 1 zellu garfch un 1 1/2 zellu plats gaischi pellahs taurenits. Tee paweddeeni un tikli, ko tas sihda tahrps welk un wehrpj, isdohdahs it labbi arri pee mums, seemelu puffes, bet sinams waijaga papilnam mauiberkohku, kuru lappas tahrpam par bariibu derr. Wiant irr kohti waisligi. Tohs baltohs eedseltenohs tahrpu wijumus fauz par kokoneem, tas tahrps fewi eetihdamees welk un tinn tohs garrohs sihda paweddeenus, is kurreem pehz laika isleen tas sihda taurenits, kas apwaislojahs un dehj atkal pautinus, is kurreem isnahd atkal jauni tahrpi.

Slepkawiba pilnā gohdā.

Bahri nedekas atpakkal gahja weens smalki gebrhts kungs, nesdams us rohkas weenu glihti apgehrbtu behrnu, teescham us kahdu leelu Berlines gastuhsi. Behrens likkashs flims, un tomehr nessejs wianu it neschehligi nolikka us treppehm un tam sihwī uskleedsa: „Sij nu patz pa treppehm augschā, es tewi wairs nenessichu! Behrnisch ar smalku schehligu balsinu luhdsā: „Ak mihlo pappin, nejs manni! Tu sinni, ka kamehr tee ratti manni fabrauzā, es nespchju wairs kahjas zelt.“ Pastarpam laudis to dsirdedami bij sapulzejuschees un jau kahka kurneht par tahdu neschehligu tehnu. Bet schis nelikkahs no tam ne prohtas un usbrehza: „Ko nekus! Kad tu tuhda nelahpsi, tad es tewi fadausichu siltu un bruhnu.“

Tai pašhâ azzumirkli arri zirta behrnam reisi par galwu, ta la tas pakritta. Tee, kas aplahit stahweja, palikka par to dufnigi un weens jautaja: „Waj tas irr Zuhfu behrns?“ Kas Jums tas kait?“ bij ta atbilda. Behrns atkal blahwa: „Wiaſch irr gan mans tehws, wiaſch irr jau mannu mahi nokahwis un gribb arri manni nokaut.“ Tehws ſakrampeja duhri, it la gribbetu atkal behrnu dauſiht. Tè lehza weens ſtipris kungs ſtarpâ un nekahwa tam to, ſazzidams: Kad Zuhſ tik beſdeewigi wehl pret ſawu wahju behrniu darrifeet, tad ſubtiſchu tuhdaſ pehz poliſejas. Tehws zaur ſcheem wahrdeem jo wairahſ eetrazzinochts, iſrahwahs wakkâ un mekleja pehz eerohtſcha. Behrns ſahka kleeht: „Wiaſch mekle naſi, wiaſch Zuhſ nodurs!“ To dſirdoht laudis atbehga atpakat, tik diwi plezzigi wihri palikka klahumâ un ſauza zitteem: Alfauzeet waktmeiſterus, la warram to ſanemt. „Nu kad manni gribb ſanemt, tad es tatſchu gribbetu ſinnaht, par to?“ ta aturdeja tehws pretti. Un pirms wehl bij ſpehjuſchi winnam rohtu ſakert, tè tehws eegrubſch naſi behrnam kruhtis. Behrns tik wehl eekleedſahs: „Wiaſch manni nokahwis, wiaſch —“ Tè nu wiſſi kluppa flepkawam wirſâ. Un ſchis — nehma atkal ſawu behrnu us rohtahm un ſawu zeppuri nonemdamâ paſmeedamees ſazzija: Zeenigi kungi, nenemmeet par launu, redſeet, mans behrns tè irr tik lohka ſelle; es eſmu kumediantâ, kaſ proht us eekſchu runnaht; ko par manna behrna balſu turrejaht, ta bij manna paſcha runna. Ja gribbeet man ſawu labpatikſchanu rahdiht, tad luhdſu eemetteet tè ko zeppurè. Bagatigi apdahwinahts, kahpa nu ar ſawu behrnu pa treppehm augſchâ gaſtuhſi. —

Sainneeku ſkoha.

Kas jadarra, kad gohwihm peens aiſtruhkſt. Daſchu reiſ gohwis irr wiſſadi weſſelaſ, bet peens aiſtruhkſt. Tas wiſwairahſ zekahs no neſklaidribas jeb wahjibas mahgâ, zaur ko ſagremmoſchanai neweizahs. Tad jadohd gohwei 3 deenas, il rihtus tuſkchâ ſirdi $\frac{1}{4}$ mahrzinu glauberſalz uhdeni iſkautetu; pehz tam tad wehl 12 deenas rihtôs un wakkarôs dohd no ſchihm ſahlehmm. Remm: 12 lohtes ſakaffitas bruhnas ohſola miſas, 12 lohtes ſagruhtu kimeuu, 16 lohtes ſagruhtas ſarkanaſ Enzian ſaknes. Wiſſu to ſajauz lohpa un eedalli 24. dakâs un eedohd pa weenai ar puſkohrteli uhdena un gohws buhs weſſela. R.

Sweiks! jaunam dſelſjeklam.

Kas no Jelgawas us Moſcheiteem taiſihts un braukſchanai atklatâ 3. Nowember 1873.

Leels darbs irr atkal padarrihts
Muhſ mihlâ tehwiâ!
Jauns dſelſes zekſch irr pataiſihts,
Urrah! Urrah! Urrah!

No Jelgawas us Leepaju
Nu twaiku rummaks ſkreen —
Kâ riht un ſchnahz pa gabbalu,
Ir nakſt, kâ par deen'! —

Zik tuwu Rihga — Leepaja —
Un zittas weetinaſ —
Nu wirſiſchahs — ſchê Baltijâ,
Mag ſtundâs ſafneegtas! —

Leels labbums zaur to nowehlehts
Teem, kaſ brauz, — ſuhtſchojahs.
Tik weegliſ zekſch nu iſredſehts,
Zik par to preezajahs! —

Deems ſwehti augſtu Keiſaru,
Kas taiſiht atkahlwa,
Uſturr To ſweiku — weſſelu,
Appuſchko dſihwibâ! — ! —

Sweiks teem, kaſ zekku taiſija,
Kas darbu waddija! —
Kas atkaufchan' iſgahdaja,
Kas ſleedes atwedda! —

Sweiks jaunam zeklam weiklibu!
Dauds prezſes weddamas! — —
Kas brauz, teem augſtu — laimibu! —
Un wadd deem laimibas!! —

Deems ſargi zekâ braukſchanaſ
Ikkatâ laizina!
Appuſchko mallu mallinaſ
Muhſ dahrgâ tehwiâ!! —

E. F. S.

Behrneem.

Mahrtini jau klah! Nu behrni,
Taiſatees jel ſkohlâ eet!
Meitenes, tâpat kâ ſehni,
Wiſſi dabuſeet tur weel'.
Wiſſi tapſeet ſkohloti,
Un it mihti mahziti.
Skohlmeiſters preekſch katra ſtrahdahs,
Un par mees' un dwehſel gahdahs.

Nahkat paſchi labprahtigi,
Kahrodami mahzibas.
Iſturritees Deew'bijigi,
Dſennatees pehz gudribas,
Luhdſat Deewu ſirſnigi,
Eſſat paſch' uſmannigi:
Tad jums gruhtums weegli nahkſees,
Nebeidſami preeki ſahkſees. A. K—k.

Atbilda.

A. K. — R. Zik es ſinnu, Kurſemite pirmo reiſ irr par „Deewa ſemmiti“ noſauſta ſahdâ grabmatâ, ko Kreewu zars Zwans IV. 1577. gaddâ laida pee Kurſemmes pirma herzoga Gottarda Keitlera. Zara ſarra ſwehts patlabban bij Bidſemmi uſbruzzis un Keitlers bij pee zara luhgſchanu ſahdis. Uſ to zars atbildeja, ka ſchoreiſ gribboht winna „deewa ſemmiti“ tauſiht un nekaut tai ſlahdi darriht.

Latw. aw. avg.

